

Zinātnes Vestnesis

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMES UN LATVIJAS ZINĀTNIĒKU SAVIENĪBAS LAIKRAKSTS

Nr. 15 (58)

1993. gada oktobris

Cena 2 santīmi

Konstruktīva saruna

30. septembrī Zinātņu akadēmijā notika paplašināta Latvijas Zinātnes padomes sēde, kurā ar zinātniekiem un augstskolu darbiniekiem tikās Ministru prezidents VALDIS BIRKAVS. Lai saruna nebūtu tikai laipnību apmaiņa vai žēlabu uzklaušana, V. Birkavs bija lūdzis savlaicīgi sagatavot viņam materiālus par pašreizējo zinātnes stāvokli, materiāla nodrošinājuma līmeni, zinātnieku sociālajām un pro-

fesionālajām problēmām. Tādējādi izpalika stāvokļa «izgaismošana» un varēja risināties saruna par ceļiem, kā pašreizējo kritisko stāvokli pārvarēt un iesaistīt Latvijas intelektuālo potenciālu tautas saimniecībā. Uz DIALOGU starp zinātniekiem un valdības struktūrām tikšanās ievadījumā aicināja arī Zinātnes padomes priekšsēdētājs T. MILLERS.

Ministru prezidents **VALDIS BIRKAVS**
— Es labi apzinos, ka zinātne ir smagā stāvoklī, tāpat kā visa valsts. Kad mēs gatavojām Latvijas ekonomisko programmu, iesaistījām to zinātnisko potenciālu, kas mums bija pieejams. Programmai «Latvija-2000» līdz ar Ministru kabineta darba deklarāciju, Latvijas Ceļa un Zemnieku savienības programmu vajadzētu atstāties uz katra Saeimas deputāta galda. Mūsu mērķi ir skaidri deklarēti, taču tas nenozīmē, ka nevarētu kritizēt deklarāciju un programmu. Tādēļ — lūdzu jūsu apsvērumus, priekšlikumus un argumentāciju, mēs to apspriedīsim un meklēsim iespējas realizēt.

Mūsu struktūrpolitikas galvenās prioritātes ir:

- 1) zinātņu un tehnikas ietilpīgas rūpniecības attīstīšana;
- 2) lauksaimniecība;
- 3) enerģētika;
- 4) konkurētspējīgas produkcijas ražošana.

Savā programmā mēs paredzējam 25 procentus no Latvijas valsts budžeta veltīt kultūrai un izglītībai. Tas šobrīd neatpoguļojas budžetā un nebūs arī rīt, ja nespēsīm realizēt savu politiku. Pašlaik Latvijas budžetā jau ir 55 miljoni latu liels robs. Ja parlamentā nacionālie radikāļi, apvienojoties ar ortodoksāliem komunistiem, arī turpmāk nobloķēs visus Ministru kabineta priekšlikumus, tad budžeta deficīts vēl ievērojami pieaugs.

Šodien ir pēdējā diena grantu priekšlikumu iesniegšanai, tātad jums jau jābūt skaidrībā, pēc kādiem kritērijiem granti piešķirami. Sarunā akadēmiķis Stradiņš teica, ka ir laiks saāķēt Latvijas zinātnes attīstību ar Latvijas valsts attīstību. Man šajā ziņā ir daži iebildumi — nav nekādas saāķēšanas, zinātne vai nu ir, vai tās nav. Protams, var būt pasūtījumi, bet tā nav zinātne, tas ir inženierdarbs. Ir jābūt nodrošinātām finansējumam tām Latvijas smadzenēm, kuras bez finansējuma aizplūst vai nespēj realizēt savu intelektuālo potenciālu. Kuri būs tie, tas jāizvērtē jums pašiem. Valdības uzdevums ir meklēt līdzekļus, lai nesagrautu tās nozares, kas Latvijā ir perspektīvas arī no valsts kases piepildīšanas viedokļa.

Ārpolitikas prioritāte numur viens ir Baltijas valstu vienotība, kopīga rīcība, kurai jau ielikti stabili pamati. Latvijai šeit bija kopāsaucēja loma. Tagad situācija ir kardināli mainījies un iniciatīvas nāk gan no Igaunijas, gan Lietuvas. Baltijai jāklūst par vienota tirgus valstīm, šis princips ir svarīgs arī zinātnē.

21. gadsimtā Latvija neieies kā valsts ar lieliem bruņotiem muskuļiem, bet kā valsts ar augstu intelektuālo potenciālu. Piemēram, man ļoti perspektīva liekas ideja par tehnoloģiskajiem centriem. Ir jāsanāk kopā un jāapspriež, kādā veidā to varētu realizēt. Interesanta ir arī Zinātnes dialoga centra nākotne. Tam jāklūst par vienu no formām, kādā veidā zinātniekiem realizēt savas idejas valdībā. Tam, kas dzimis zinātnieku galvās, jānonāk valdības galvā, jo zem stāvoša akmens ūdens netek. Jūs, profams, jebkurā laikā arī bez kāda dialoga centra starpniecības varat nākt pie valdības un prasīt naudu, un es vienmēr atbildēšu, ka naudas nav. Pašlaik galvenais ir atbalsēt trīs virzienus —

tos cilvēkus, kuri nevar savilkt galus kopā, tās vietas, kur nauda nāk atpakaļ, un tos, kuri risina Latvijas perspektīvās problēmas. Lai atrastu naudu šo grupu atbalstīšanai, esmu izvirzījis trīs valdības prioritātes, par kurām runāju katrā auditorijā.

Pirmā — valsts ieņēmumu palielināšana. Var ietaupīt, samazinot valsts izdevumus, bet uz to daudz nav ko cerēt, jo praktiski jau viss ir samazināts. Nolikvidējot visas ministrijas, mēs iegūtu Ls 1,86 katru mēnesi pie pensijas. Otrs ceļš — pēc iespējas rūpīgāk iekasēt nodokļus. To mēs, profams, centīsimies darīt, taču ārzemju ekonomisti mūs brīdina nelolot lielas cerības, jo nekur pasaulē tas nav izdevies. Nemoj palīgā armiju un zemessargus, teorētiski būtu iespējams iekasēt papildus 10—12 miljonus. Centīsimies nostiprināt muitu un robežas, ieviest kārtību tirdzniecībā ar alkoholu (ir jau pirmie rezultāti — man piedraudēts paņemt sievu par ķīlnieci). Sakārtosim ostas. Turpināsim darbu pie divu nodokļu paaugstināšanas, kas precīzi bija ierakstīta mūsu programmā.

Otrā — drošība valstī. Ir organizētā noziedzība un nav kārtības ielās. Tiek gatavoti pasākumi kopā ar Igauniju un Lietuvu, lai vienā valstī iztrenkātie noziedznieki neatrastu patvērumu otrā. Pašlaik caur Latviju iet noziedznieku plūsma no Austrumiem uz Rietumiem. Tā jāaptur. Tas nebūs viegli, jo nedarbojas apakšējās struktūras, mēs visu laiku saskaramies ar informācijas noplūdi. Tā vai citādi, bet biznesa vide ir jāatveseļo.

Trešā — ekonomiskā vide. Sāks darboties Latvijas attīstības aģentūra, ir jau sācis darboties valsts īpašuma fonds un privatizācijas aģentūra. Šiem trim pasākumiem jāpalīdz atrisināt finansu problēmas.

18 procentu apgrozījuma nodoklis un akcīzes nodoklis uz benzīnu, pret ko tā iebilda mūsu parlaments, palīdzēja Igaunijai sabalansēt valsts budžetu, kas tagad ir bez deficīta un viņu premjerministrs var atļauties dalīt papildus naudu dažādām vajadzībām.

J. ZAKIS runāja par to, ka ne jau visi pasūtījumi būtu jārtoti ar Zinātnes padomes starpniecību, ne katreiz vajadzīgi, kā viņš teica, «lielie aprītes riņķi». Būtu jānodrošina patstāvība finansiālu jautājumu kārtīšanā. Attiecībā par zinātni un augstāko izglītību — nedrīkstētu taupīt līdzekļus, bet tos vajag racionāli izmantot. Tika adresēti pārmetumi valdībai, ka Universitāte regulāri nesaņem tai budžetā paredzētos līdzekļus, uz ko **V. BIRKAVS** replikā piezīmēja, ka turpmāk nāksies taupīt vēl vairāk, jo Saeima atcēla benzīna nodokli.

P. ZVIDRIŅŠ aicināja valdību pievērsties cilvēkam. Latvijā brūk ģimenes, vidējā mūža ilgums ir zemāks nekā Kubā un Filipīnās. Cenšanās pēc ekonomiskiem labumiem vien neko nedos, ja paralēli netiks risināti demogrāfijas jautājumi. Zinātnieki ir izstrādājuši nacionālo programmu, bet tas ir izrādījies par zemē nometu darbu, jo iepriekšējā valdība to pat neskatīja. Par demogrāfijas jautājumiem nav ticis pieņemts nevienas lēmums, bet tauta pa to laiku jau sākusi izmirt. **V. BIRKAVS** atzīmēja, ka na-

cionālās programmas nekur nav pazudušas un tās var aktualizēt.

I. KNĒTS operēja ar UNESCO ziņām, ka Eiropā strauji samazinās inženierizglītība. Tiek prognozēts, ka nākamā gadsimta sākumā lielākais inženieru skaits būs Japānā. Trūcīgā finansējuma dēļ augstskolās strauji samazinās zinātnieku skaits, rodas iekšējā smadzeņu noplūde, kad zinātnieki aiziet strādāt uz firmām. Datorzinātnes pasniedzēji nav jaunāki par 50 gadiem. Lai varētu attīstīties inženierzinātnes, ir jāattīsta rūpniecība, jāgādā jaunas darbvietas.

V. STRIĶIS bija norūpējies par augu un mājdzīvnieku genofondu. Daudz labāk nekā līdz šim jāizmanto mūsu pašu bagātības, piemēram, varētu pieckāršot kokmateriālu eksportu, ja liktu lietā esošās un nākošās zinātnieku izstrādnes. V. Striķis ierosināja nodot zemi un nekustamo īpašumu universitātēm, kā tas bija pirms kara.

I. KALVIŅŠ piezīmēja, ka V. Birkavs ir pirmais valstsvīrs, kurš nesaka, ka mums zinātnes ir par daudz, ka to vajag samazināt, izravēt, saīsināt utt. Agrāk Latvija visu izglītību spēja finansēt no alkohola tirdzniecībai uzliktajiem nodokļiem, mūsu valsts alkohola tirdzniecību ir palaidusi savajā — tirgū joprojām rosās «rojālisti», kas nemaksā nekādas nodokļus, tātad izglītībai «šanses» izdzīvot nav nekādas. (Pēc tam TV redzējam, ka premjerministrs apmeklēja Centrāltirgu un iepazīstas ar stāvokli alkohola tirdzniecībā pats savām acīm. Red.). **I. Kalviņš** redz divus perspektīvus virzienus Latvijas rūpniecībā — sarežģītā mašīnbūve un farmaceitiskā ķīmija. Agrāk Latvijas ķīmiski farmaceitiskā rūpniecība saražoja produkciju par 1 miljardu dolāru gadā, tagad — 10% no tā. OSI deva ceturto daļu no visām zālēm PSRS aptiekās. Pašlaik tiek finansētas tikai fundamentālās zinātnes, institūtam atņemta eksperimentālā rūpnīca, kas deva naudu. Izeja varot būt piemētie tehnoloģiskie centri, kas nodarbotos ar jaunu zāļu radīšanu, taču tāds centrs būs dzīvotspējīgs tikai tajā gadījumā, ja varēs saņemt ilgtermiņa kredītus uz nelieliem procentiem. Vēl uz OSI bāzes varētu izveidot kontroles dienestu, kas pārbaudītu dažādas Latvijā pārdošanas ķīmiskas preces un izsniegtu tām kvalitātes sertifikātus.

P. CIMDIŅŠ augsta tautas izglītības līmeņa sasniegšanu saista ar zinātnisko institūtu potenciāla iepludināšanu augstskolās. Vai un kādā formā pastāvēs ārpusaugstskolas pētījumi? Kādai jābūt proporcijai? Pēc P. Cimdiņa domām, arī 90% lauksaimniecības zinātnes būtu jābāzē augstskolās un tikai 10% — ārpus tām.

A. KAPENIEKS runāja par to, ka Latvijas izglītības struktūrai jāatbilst tautsaimniecības struktūrai, citādi gatavosim speciālistus citām valstīm. Jāpēt tirgus, jālūko, kādu produkciju, tai skaitā zinātnisko, mēs varam pārdo. Zinātniekiem jāapgrozās tajās sfērās, kur apgrozās nauda.

M. BEKERIS uzaicināja valdību vairāk domāt par valsts pasūtījumu zinātnē, arī nelielu problēmu atrisināšanai. Tāda varētu būt, piemēram, programma «Gaudi» — kā no gaudiem iegūt organiskos šķīdinātājus, sīrupus utt.

Izglītības, kultūras un zinātnes ministrs **J. VAIVADS** runāja par to, ka ir noiets posms, kad tika nolietas agrākās, valdības uzspiestās institūcijas, jo agrākā valsts plānošanas sistēma mums bija nepieņemama. Tagad parādās jauns pieteikums — saistīt valsti ar zinātne. Nākamā saruna jau varētu būt par mehānismu, kā to izdarīt. To atzina arī **V. BIRKAVS** savā galavārdā — atdalīt zinātne no vecās valsts. Tagad tā jāsavieno ar jauno valsti. **Z. K.**

Bezdarbs un tā problēmas Latvijā

Iedzīvotāju nodarbinātības līmenis un bezdarbs ir cieši saistīts ar darbaspēka tirgu. Tas izpaužas kā pastāvīgi mainīga attiecība starp darbaspēka pieprasījumu no dažādu darba ņēmēju puses un darbaspēka piedāvājumu no to personu puses, kas vēlas strādāt algotu darbu. Tirdzniecības valstīs bezdarbs lielākā vai mazākā mērā pastāv ne tikai ekonomiskā krituma, lejupslīdes periodā, bet arī ekonomiskā pacēluma laikā. To var izskaidrot ar darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma nesakrītību kā pēc apjoma, tā arī pēc struktūras. Līdz ar to gribu uzsvērt, ka tirdzniecības apstākļos bezdarbs ir **normāla** sociāli ekonomiska parādība un no šāda viedokļa nepieciešams vērtēt bezdarbu arī mūsu valstī.

Monētārā virziena līderis tirdzniecības ekonomikā Miltons Frīdmens (Nobela prēmijas laureāts ekonomikā) uzskata, ka katrā nacionālajā ekonomikā pastāv dabiskais (optimālais) bezdarba līmenis, pie kura darbaspēka tirgus atrodas līdzsvarā ar stabilu zināmas inflācijas līmeni. Gadījumos, kad bezdarba līmenis kļūst zemāks par dabisko, sāk pieaugt inflācija, un tas neļauj ietekmē ekonomiku. Pēc M. Frīdmena uzskatiem, dabiskais bezdarba līmenis var būt robežs līdz 6%, citi zinātnieki min 3—4% līmeni. (Bezdarba līmenis procentos raksturo reģistrēto bezdarbnieku īpatsvaru kopējā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā.) Sociāli ekonomiskā situācija dažādās valstīs ir ievērojami atšķirīga. Līdz ar to dabiskais bezdarba līmenis katrā valstij var būt nedaudz lielāks vai mazāks un tas laika gaitā var mainīties.

Pirmoreiz ar bezdarbu Latvijas Republika saskārās vēl šī gadsimta divdesmitajos—trīsdesmitajos gados, kad valstī, tāpat kā pārējās pasaules attīstītajās valstīs, bija lielā ekonomiskā krīze. Piemēram, 1932. gada janvārī valsts darba biržās bija reģistrēti 43,5 tūkstoši bezdarbnieku, turklāt pastāvēja arī slēptais bezdarbs (25% rūpniecībā nodarbināto strādāja nepilnu darba nedēļu). Trīsdesmito gadu otrajā pusē bezdarbnieku skaits strauji samazinājās līdz 0,9 tūkstošiem cilvēku 1938. gada vidū.

Pēc Otrā pasaules kara Padomju Savienībā un arī Latvijā tika realizēta iedzīvotāju pilnās nodarbinātības politika — darbs tika garantēts jebkuram darbaspējīgam iedzīvotājam. Neatļaidīgi tika uzsvērts, ka Padomju Savienībā bezdarba nav. Taču neoficiāli bezdarbs pastāvēja Vidusāzijas republikās, kur praktiski gandrīz visa saimniecība bija orientēta uz monokultūras — kokvilnas audzēšanu, novākšanu un apstrādi.

Latvijai atdaloties no Padomju Savienības un pakāpeniski ieviešot tirdzniecības elementus, notiek būtiskas pārmaiņas darbaspēku resursu izmantošanā. Pieaug bezdarbnieku skaits. 1991. gadā Latvijā bezdarbs oficiāli nepastāvēja, jo nebija izstrādāta likumdošana un bezdarbnieku uzskaitē. 1992. gadā turpinājās ražošanas sašaurināšanās, tika uzsākta bezdarbnieku reģistrācija. 1992. gada 1. aprīlī bija reģistrēti tikai 2,8 tūkstoši cilvēku jeb 0,2% no darbaspējas vecuma iedzīvotājiem, bet 1993. gada 1. janvārī — 31,3 tūkstoši jeb 2,1%, 1. jūnijā — jau 60,2 tūkstoši cilvēku jeb 4,1%.

Pašreizējais bezdarba līmenis Latvijā nav uzskatāms par īpaši augstu (apmēram dabiskā bezdarba līmenī). Šobrīd vairumā ekonomiski attīstīto valstu bezdarba līmenis ir ievērojami augstāks: Spānijā 20%, Dienvidslāvijā 16,4%, Īrijā 15,6%, Somijā 20%, jo Rietumeiropā, ASV, Japānā un citur novērojama ekonomiskās situācijas pasliktināšanās.

Bezdarba līmenis Latvijas rajonos ir stipri atšķirīgs. Visaugstākais tas ir Latgales rajonos (1993. g. 1. maijā): Preiļu rajonā 10,5%, Krāslavas — 8,4%, Jēkabpils un Ludzas — 7,1%, Rēzeknes — 6,9%, Balvu — 6,7%. (Preiļu rajonā atrodas Līvāni, kur gandrīz neviens valsts uzņēmums nefunkcionē normāli un līdz ar to bezdarba līmenis sasniedzis jau 50%). Viszemākais bezdarba līmenis ir Tukuma, Saldus, Ogres un Jelgavas rajonā.

Bezdarba līmenis starp sievietēm ir augstāks nekā starp vīriešiem. Sieviešu īpatsvars bezdarbnieku skaitā visaugstākais (62%) bija 1992. gada 1. oktobrī. Pēc tam tas samazinājies līdz 57%. Šis īpatsvars visaugstākais (74—79%) ir Jūrmalā, Rīgā, Kuldīgas rajonā, savukārt viszemākais (37—39%) — Aizkraukles, Valmieras, Ludzas rajonā.

Tas, ka bezdarbs starp sievietēm ir lielāks nekā vīriešu vidū, nav tikai Latvijas iezīme. Līdzīga situācija lielākā vai mazākā mērā ir novērojama praktiski visā pasaulē, izņemot Somiju, Islandi, Norvēģiju, Lielbritāniju, kur 1990. gadā vīriešu bezdarba līmenis bija augstāks nekā sieviešu.

No kopējā bezdarbnieku skaita apmēram 15% ir jaunieši vecumā no 18 līdz 25 gadiem un 11% — pirmspensijas vecuma cilvēki (sievietes 50—54 gadu, vīrieši 55—59 gadu vecumā). Īpaši liels jauniešu īpatsvars ir Dobeles, Daugavpils, Rēzeknes, Gulbenes un Madonas rajonā. Relatīvi maz jauniešu — bezdarbnieku ir Rīgā, Jūrmalā un Bauskas rajonā.

No visiem bezdarbniekiem apmēram 4% ir bez darba stāža, 3% ar darba stāžu līdz 1 gadam, 27% ar darba stāžu no 1 līdz 10 gadiem, bet 66% bezdarbnieku darba stāžs ir 10 un vairāk gadu. Divas trešdaļas no visiem bezdarbniekiem ir strādnieki un viena trešdaļa — vadītāji, speciālisti un citi kalpotāji. 13% no visiem bezdarbniekiem ir augstākā izglītība, 22% vidējā speciālā un 31% vidējā izglītība. Bezdarba līmenis starp augsti kvalificētiem nodarbinātajiem ir pat augstāks nekā valstī kopumā. Īpaši liels bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko un vidējo speciālo izglītību ir Rīgā (60%) un Jūrmalā (45%), Ogres (40%) un Daugavpils (46%) rajonā. Pašreiz nav uzskaites par bezdarbnieku skaitu pēc izglītības un tautības. Tomēr lielais bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko un vidējo speciālo izglītību Rīgā, Jūrmalā un minētajos rajonos liek domāt, ka tas bieži vien varētu būt saistīts ar valsts valodas nepašāšanu.

Salīdzinot bezdarbnieku nacionālo sastāvu ar Latvijas iedzīvotāju nacionālo sastāvu, jāsecina, ka latviešu vidū bezdarba līmenis ir zemāks nekā starp krievu un baltkrievu tautības

iedzīvotājiem. Ja latviešu īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā ir zemāks nekā to īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, tad krievu un baltkrievu tautības novērojama pretēja likumsakarība. Darbaspēka konkurences apstākļos valsts valodas nepašāšana var radīt grūtības darba vietas atrašanās, jo darba piedāvājumus ļoti bieži uzsvērts, ka pretendents jāpārvalda valsts valoda.

Tā kā ir zināmas nepilnības likumdošanā un nepastāv kontrole, tad bezdarbnieku skaitā iekļūst arī tādi cilvēki, kuri nodarbojas ar individuālo darbu, strādā par samaksu vecāku vai dažādu radnieku zemnieku saimniecībās, dažādās privātfirmās. Šādus gadījumus varēs novērst tikai tad, kad pastāvēs stingra kontrole.

Lielākā vai mazākā mērā bezdarba pieaugums Latvijā ir neizbēgams, it sevišķi ņemot vērā, kad notiek tautas saimniecības pilnveidošana, atbilstoši tirgus ekonomikas principiem, notiek pakāpeniska pāreja no valsts īpašuma uz privātpašumu. Darbaspēka tirgū mazāk konkurētspējīgais kontingents (bez attiecīgas izglītības, amata prasmes, konkrēta darba iemaņām, valsts valodas zināšanām) papildinās bezdarbnieku rindas. Taču valstī pastāv arī slēptais bezdarbs. Tas izpaužas uzņēmumu piespiedu dīkstāvēs, darbinieku piespiedu bezalgas atvaļinājumos un saīsinātā darba nedēļā, dienu un maiņu darbā. Šis parādības sevišķi pieaug 1992. gada vasarā un turpina pastāvēt arī pašreiz. Piemēram, 1993. gada maijā rūpniecībā, celtniecībā un transportā zaudētas 512,1 tūkstoši cilvēkdienas jeb 24,4 tūkstoši cilvēku pārskata mēnesī nav strādājuši nevienu dienu (9,3% no šajās nozarēs strādājošo skaita). Par piespiedu dīkstāvēs strādājošajiem aprēķināta darba samaksa 33,9 miljoni LVR.

Slēptais bezdarbs visās izpaužas rūpniecības uzņēmumos (11,5% no strādājošo skaita maijā nav strādājuši nevienu dienu), mazāk tas ir izteikts celtniecībā (8,6%) un transportā (2,4%). Slēptā bezdarba uzturēšana paaugstina produkcijas pašizmaksu, līdz ar to pieaug produkcijas cenas, kas savukārt ietekmē pieprasījumu. Daļēji tas izskaidrojams ar to, ka lielākā daļa uzņēmumu Latvijā ir monopolisti atsevišķu produkcijas veidu ražošanā. Valstij būtu jākontrolē, cik efektīvi funkcionē tās tirgus mehānisms. Konkurētspējīgiem uzņēmumiem ir pakāpeniski jābankrotē. Līdz ar to slēptais bezdarbs pāraugs atklātā bezdarbā. Konkurence darbaspēka tirgū veicinās ne tikai bezdarbnieku, bet arī strādājošo kvalifikācijas paaugstināšanu, jaunu profesiju apgušanu un personiskās iniciatīvas atraisīšanos.

1992. gadā Latvijā bezdarba jautājumu risināšanai tika izlietoti pavisam 215,7 miljoni LVR. Lielākā daļa līdzekļu (88,7%) tika izmaksāta bezdarbnieku pabalstos un tikai 4,5% — bezdarbnieku apmācībai un pārkvalificēšanai. Lai mazinātu neatbilstību starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu, nepieciešams pilnveidot bezdarbnieku profesionālo apmācību un pārkvalificēšanu. Tai jānotiek ievērojami plašāk nekā līdz šim. 1992. gadā tika apmācīti tikai 596 bezdarbnieki. Pašlaik ir visai grūti noteikt profesionālās apmācības un pārkvalificēšanas virzienus, tomēr kvalificētiem strādniekiem darba tirgū būs priekšrocības salīdzinājumā ar nekvalificētu darbaspēku.

Bezdarbs vienmēr ir bijis un paliek viena no asākajām sabiedrības problēmām. Tas periodiski uzliesmojis, atstādams nopietnas un dažkārt postošas ekonomiska un sociāla rakstura sekas, kas skārušas gan atsevišķus cilvēkus, gan sabiedrības. Runa nav tikai par bezdarbnieku materiālajiem un morālajiem zaudējumiem (pazeminās dzīves līmenis, ilgstoša bezdarba gadījumā zūd kvalifikācija, cilvēki nav droši par savu nākotni), bet zaudējumus cieš arī sabiedrība kopumā — palielinās izdevumi bezdarbnieku sociālajiem pabalstiem, krītas sabiedrības darba potenciāla līmenis. Ilgstošais bezdarbs ir viens no galvenajiem iemesliem sociālās spriedzes pieaugumam un politiskai nestabilitātei.

ZIGRĪDA GOŠA, Dr. ekon.
ANDREJS BUHĀRINS, ekonomists

Latvijas Zinātnes padomes lēmums Nr. 9-1

1993. gada 23. septembrī

Latvijas Zinātnes padome nolēmj apstiprināt 1994. gada zinātnes budžeta sadalījumu pa zinātņu blokiem:

Zinātņu bloki	Sadalījums %
1. Dabas zinātnes	22,8
2. Inženierzinātnes	22,15
3. Medicīnas un bioloģijas zinātnes	24,3
4. Lauksaimniecības un meža zinātnes	13,25
5. Humanitārās un sociālās zinātnes	17,5

Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs, akadēmiķis T. MILLERS

Latvijas Zinātnes padomes lēmums Nr. 9-2

1993. gada 23. septembrī

Latvijas Zinātnes padome nolēmj papildus iedalīt līdzekļus šādiem centralizētās finansēšanas objektiem:

Nr. p. k.	Finansēšanas objekti	Papildus iedalīts 1993. g. (Ls)
1.	LZA LFMI Folkloras krātuve	945.0
2.	LZA Vēstis	900.0
3.	Latvijas Fizikas un tehnikas žurnāls	600.0
4.	Latvijas Ķīmijas žurnāls	500.0
5.	Latvijas Vēstures institūta žurnāls	600.0
6.	LU žurnāls «Latvijas vēsture»	750.0
7.	Latvijas Lauksaimnieks	750.0
Kopā:		5045.0

Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs, akadēmiķis T. MILLERS
Komisijas priekšsēdētājs, akadēmiķis A. SILIŅŠ

